

LUYỆN TẬP VỀ THAO TÁC LẬP LUẬN BÌNH LUẬN

I – BÀI TẬP

1. Xác định và đánh giá các thao tác lập luận bình luận trong đoạn văn : *Bàn về truyện "Thầy bói xem voi"* (Bài tập 1 trong sách giáo khoa).

2. Viết đoạn văn bình luận quan niệm trong câu ca dao sau :

*Trông lên thì chẳng bằng ai,
Nhìn xuống thì thấy chẳng ai bằng mình.*

3. Bình luận truyện ngắn *Hai đứa trẻ* của Thạch Lam.

4. Bình luận tác phẩm "*Vi hành*" của Nguyễn Ái Quốc.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Xác định và đánh giá thao tác lập luận bình luận trong đoạn văn *Bàn về truyện "Thầy bói xem voi"*.

– Xác định và đánh giá ý nghĩa biểu tượng của truyện.

– Xác định và đánh giá thao tác phân tích, chỉ ra bài học về phương pháp nhận thức trong cách xem voi của các thầy bói.

Nội dung cụ thể học sinh tự đọc để chỉ ra.

2. Viết đoạn văn bình luận :

Trước hết, cần đọc và nêu khái quát quan niệm sống trong câu ca dao là gì.

Thứ hai, phân tích quan niệm ấy đúng, sai và lợi, hại như thế nào, chỉ ra tâm lí nào chi phối quan niệm ấy.

Sau đây là một số gợi ý cụ thể : Câu ca dao chứa đựng một quan niệm sống, nhưng không hề gọi tên quan niệm ấy ra. Người bình luận cần suy nghĩ để xác định đúng quan niệm ấy. Đó có thể là sự thoả mãn với vị trí, trình độ trung bình trong xã hội, tuy không đứng đầu, nhưng cũng không thuộc hàng cuối. Người ta thường gọi đó là chủ nghĩa trung bình trong cuộc sống. Có những người tự xét năng lực của họ có hạn, chủ trương một lối sống trung bình, yên ổn không cao quá để gây đố kị ở người khác, cũng không thấp quá để khiến thiên hạ coi thường. Quan niệm ấy cũng thể hiện tâm lí cam chịu thua lép trước lớp người ở "trên", đồng thời lại thoả mãn với vị trí cao hơn so với người "dưới".

Nhưng mặt khác, tâm lí ấy hạn chế ý chí phấn đấu, vươn lên của mỗi người, đặc biệt là đối với tuổi trẻ, trong lĩnh vực học tập, tìm kiếm cơ hội tốt nhất để tạo cho mình một tương lai tốt đẹp. Chỗ yếu trong quan niệm nêu trên là lấy việc "hơn, thua" người khác làm mục tiêu sống, học tập, rèn luyện, mà không lấy sự phát triển của chính mình làm mục tiêu phấn đấu để phát huy mọi tiềm năng của mình.

3. Bình luận truyện ngắn *Hai đứa trẻ* của Thạch Lam là một vấn đề rất rộng, có thể nêu nhiều vấn đề. Tuy nhiên ở đây học sinh có thể tập nêu một số nhận định khái quát.

Trước hết, hãy đọc kĩ truyện ngắn và nêu những nhận định khái quát.
Chẳng hạn :

– *Hai đứa trẻ* là bức tranh tối tăm về số phận người dân nơi phố huyện. Trên cái nền những số phận nghèo khổ không có tương lai ấy, nổi lên số phận của hai đứa trẻ, như hai mầm cây trong bóng tối.

– *Hai đứa trẻ* là mối băn khoăn sâu sắc của nhà văn về hoàn cảnh sống, về thế hệ trẻ ở nông thôn và phố huyện nghèo Việt Nam.

– *Hai đứa trẻ* đã truyền cho người đọc niềm băn khoăn về tương lai của thế hệ trẻ ở phố huyện.

4. Bình luận tác phẩm "*Vi hành*" của Nguyễn Ái Quốc.

Đây cũng là một đề bài rất rộng, học sinh có thể chỉ cần nêu một số nhận định khái quát về truyện ngắn này như cách nêu nhận định về truyện ngắn *Hai đứa trẻ* ở trên.